

Прищеп В. В.

магістр публічного управління,
аспірант кафедри права та публічного управління
Житомирського державного університету
імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Одним із різновидів прав і свобод людини, класифікованих за критерієм предмету забезпечення, є соціальні права. Під соціальними правами розуміється сукупність правових норм, що визначають умови життєдіяльності людей, визнані міжнародним співтовариством як оптимальні з позиції розвитку особистості, соціальних груп і суспільства в цілому, невідчужувані права кожного [1, с. 17].

Головною характерною рисою соціальних прав є забезпечення особі задоволення найважливіших життєвих потреб, якими визначається нормальне людське буття.

Варто відмітити, що жоден з нормативно-правових документів універсального та регіонального характеру не містить дефініції категорії «соціальні права», а наводить лише перелік характеристик цих прав.

У п. 1 ст. 25 Загальної Декларації прав людини положення, яке визначає зміст соціальних прав, сформульовано наступним чином: «кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд і необхідне соціальне обслуговування, що необхідний для підтримки здоров'я і благополуччя її самої та її родини, і право на забезпечення на випадок безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, настання старості або іншого випадку, втрати коштів для існування з незалежних від неї обставин» [2].

У Міжнародному Пакті про економічні, соціальні та культурні права соціальні права, за визначенням В. Кострова, можуть бути структуровані у тири групи:

- 1) право на працю в справедливих та сприятливих умовах;
- 2) право на соціальний захист, достатній життєвий рівень і на найвищий досяжний рівень фізичного та психічного здоров'я;

3) право на освіту та користування здобутками свободи в галузі культури і результатами наукового прогресу [3, с. 14].

Стандарти забезпечення соціальних прав закріплені і в низці конвенцій та рекомендацій Міжнародної організації праці (МОП). Зауважимо, що конвенція являє собою міжнародний договір, для взяття зобов'язань за таким документом певна держава учасниця має його ратифікувати [4, с. 120].

Україною ратифікована лише частина актів МОП, зокрема:

- Конвенція МОП № 102 про мінімальні норми соціального забезпечення 1952 р.;

- Конвенція МОП № 117 «Основні цілі та норми соціальної політики» 1962 р.;

- Конвенція МОП № 118 про рівноправність громадян країни та іноземців і осіб без громадянства у галузі соціального забезпечення 1962 р.;

- Конвенція МОП № 121 про допомогу у випадках виробничого травматизму 1964 р.;

- Конвенція МОП № 128 про допомоги по інвалідності, по старості і в зв'язку з втратою годувальника 1967 р.;

- Конвенція МОП № 130 про медичну допомогу та допомоги у випадку хвороби 1969 р. та Рекомендація до неї;

- Конвенція МОП № 157 про встановлення міжнародної системи збереження прав у галузі соціального забезпечення 1982 р. та ін. [5, с. 17].

Географічна приналежність України до Європи обумовлює важливість для нашої держави регіональних актів у процесі формування європейських (регіональних) стандартів у сфері захисту соціальних прав громадян України, іноземців та особи без громадянства, які проживають і здійснюють трудову діяльність на території України.

У Європейській соціальній хартії (переглянутій 1996 р.) [6], ратифікованій Верховною Радою України у 2006 р., яка є джерелом європейських міжнародних соціальних стандартів, наведений перелік соціальних прав і принципів їх реалізації. Ключовими соціальними правами визначено право на працю, право на справедливі, а також безпечні та здорові умови праці, право на справедливий винагороду та укладення колективних договорів, право на створення організацій, право на професійну орієнтацію та професійну підготовку, право на охорону здоров'я, право на соціальне забезпечення, право на соціальну та медичну допомогу, право на користування послугами соціальних служб, право на захист від бідності та соціального відчуження, право на житло та ін.

Список літератури

1. Клименко А. Л. Стандарти і гарантії соціального забезпечення: міжнародно-правовий і вітчизняний контекст : монографія. Харків: Юрайт, 2019. 176 с.

2. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року (неофіційний переклад). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

3. Головатий С. Про людські права: лекції. Київ: Дух і Літера, 2016. 760 с

4. Чорна Є. В., Кошова С. П. Державне управління соціальним розвитком та впровадження міжнародних соціальних стандартів. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 19. 122 с.

5. Бориченко К. Поняття та види міжнародних стандартів права на соціальний захист. *Evropský politický a právní diskurz*. 2019. Vol. 6. Issue 2. P. 13.

6. Європейська соціальна хартія (переглянута), Страсбург, 3 травня 1996 року
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062